

NICOLAE IORGA — RESTITUIRI EPISTOLARE

DORA IONCU,
DAN RĂPA-BUICLIU

Este bine cunoscut faptul că, în călătoriile sale, an de an, din țară în țară, ca adevărat misionar care slujea cu devotament și erudită strălucire de polihistor Știința și Cultura universală, Profesorul Nicolae Iorga lua cu sine în bagaje, produsele de frunte ale spiritualității românești, printre care se numărau și propriile scrieri.

Acestea erau daruri de preț, constituind obiectul donațiilor făcute numeroaselor instituții și personalități, cu care venea în contact, promovînd astfel — în spirit umanist — dialogul constructiv și colaborarea fructuoasă în plan științific și cultural.

Intr-una din călătorii, cea din iarna anului 1927¹, pentru a conferința la Sorbona și în alte centre culturale ale Franței, istoricul locuiește la Fontanay — aux — Boses, adevărată „casă a prieteniei“ româno-franceze în perioada interbelică, prezidată de ctitorul ei.

Acum, profesorul întreține strînse relații cu oamenii de cultură ai țării gazdă, printre aceștia numărîndu-se și editorul J. Gamber, vechi amic și colaborator care, în editura omonimă, i-a imprimat, începînd cu anul 1923² savantele scireri, conferințe și cursuri, pe care le-a făcut cu-

Partizan fervent și slujitor devotat al cărții, care i-a înțeles misia de promotor spiritual, N. Iorga, facilitează și meditează prin oficiile școlii române de la Fontanay — aux — Boses, ca din rezerva de carte aflată în depozitul acesteia să fie pus la dispoziția editorului J. Gamber un set de lucrări. Pentru aceasta îl recomandă călduros unuia dintre colaboratorii săi, destoinicul avocat doctor Anton Chemale³, care a înde-

---

1. Vezi B. Theodorescu, Nicolae Iorga (1871—1940). Biobibliografie, Editura științifică și enciclopedică — Editura militară, București, 1976, p. 93.

2. Idem, op. cit., posturile bibliografice nr. 143, 145, 147, 148, 835 ș.a. noscute mediului intelectual francez și continental.

3. Anton Chemale (fișă biobibliografică): Născut în comuna Oancea, 18.01.1896, decedat la București, 20.05.1950. Bacalaureat la Liceul „V. Alecsandri“-Galați, licențiat în drept al Universității Iași, (1920) și Roma (1922), doctor în drept al Universității din Roma (1922).

Autor al unor importante lucrări de drept comercial: „I promotori delle Società per azioni“, 1929 (Premiul „George Asachi“ al Academiei Române —

plinit cu dăruire funcția de director administrativ al instituțiilor științifice patronate de marele istoric în țară și în străinătate, pentru a-l reprezenta și răspunde la solicitare. Aprecierea corectă a calităților morale și gratitudinea amicală exprimată pentru serviciile aduse în diverse compartimente ale activității colaboratorilor apropiați, Profesorul o dovedește și în cazul în care întâmpină ofuscarea directorului său administrativ, care n-a fost invitat la deschiderea oficială a Institutului de studii sud-est europene în toamna anului 1939.

Explicațiile date au fost convingătoare, mîhnirea devotatului său colaborator — cauzată de lipsa „invitației oficiale“ s-a risipit, — rațiunea de-a depăși orice împietate a triumfat, nelăsînd loc vreunei interpretări eronate și a stabilit armonia.

A N E X A

C ă t r e A N T Ō N C H E M A L E

I

ÉCOLE ROUMANINE EN FRANCE

50, RUE DES CHATAIGNIERS

FONTENAY — AUX ROSES (Seine)

18 Ianuar 1927

TÉLÉPHONE II

[Antet imprimat] *

Scumpe Domnule Chemale,

Prietenul meu D. Gamber¹ are autorizația a lua sau a pregăti pentru expediție orice cărți din depozitul nostru.

Mă voi îndatora, fiindu-i la îndemînă în orice fel de împrejurări.

Primește, te rog, cele mai bune salutări.

ss/N. Iorgă

1929); „Creditul confirmat“ (Premiul Legișlației comparate din Paris — 1923); Organizarea și reglementarea comerțului bancar — (în colaborare cu Dim. Stăianovici).

A îndeplinit funcțiile de secretar de redacție al Revistei Societății și a drep-tului comercial (1924—1928), de editor-codirector al Revistei de drept comercial și studii economice (1931—1947), împreună cu prof. univ. dr. G. Tașcă.

Colaborator al profesorului N. Iorga, fiind delegat cu conducerea adminis-trativă a Institutului de studii sud-est europene (1922—1940) și a Școlii române de la Fontenap-aux Roses.

Vezi referințe bazate pe documentele de familie din posesia doamnei Teo-dora Chemale; N. A. Constantinescu, Institutul sud-est european, în „Boabe de grîu“, an. II, nr. 12, decembrie 1931, p. 508 și 514.

* Hîrtie cu filigran.

1. J. Gamber, editor parizian al operei istoricilor N. Iorga și Al. Boldur (subl. ns.).

II

E X T R A S

din procesul verbal al ședinței Comitetului de Direcție al Institutului de studii Sud-est-european¹, din 13 decembrie 1932.

Comitetul autoriză pe d-l A. Chemale ca, în calitatea sa de administrator, să încaseze orice sume de bani s-ar cuveni Institutului, sub orice titlu, să semneze orice contracte referitoare la administrarea averii Institutului și, în special, contractele de închiriere ale imobilelor aparținând Institutului. Să reprezinte Institutul înaintea oricărei instanțe judecătorești și fiscale, autorități administrative, precum și înaintea oricărei instituții publice sau private. Dreptul D-sale de a reprezenta Institutul înaintea instanțelor judecătorești, cuprinde și dreptul de a pleda, de a semna acțiuni, recursuri etc., de a lua parte în instanțele de faliment etc.

Director,
ss/N. Iorga

Grefa Tribunalului Ilfov, Secția I e.e. atestă prezentul extras pentru a se publica în ziarul „Viitorul“.

Grefier,
ss/indescifrabil,
Sigiliul Tribunalului Ilfov,
secția I.c.c.
Nr. 6486/1933 ianuarie 26

III

Scumpe Doamnele Chemale, *

Soția mea¹ îmi spune că te-a supărat lipsa unei invitații la inaugurarea Institutului².

Mărturisesc că nu pot înțelege.

Invitații s-au trimis după o listă aprobată de Palat la străinii din trei categorii: miniștri, academicieni și trei singuri profesori, plus decanul de la istorie, plus câțiva membri ai Institutului.

1. Despre activitatea Institutului, inclusiv merituosul aport al av. A. Chemale, vezi N. A. Constantinescu, Institutul Sud-est european, în „Boabe de griu“ an II, nr. 12, decembrie 1931, p. 507-514.

* Adresa pe plic: „D.(omniei) sale, D-lui Avocat Anton Chemale“.

1. Ecaterina (Bogdan) Iorga, prietenă cu doamna Teodora Chemale, fapt dovedit de relatările acesteia și de existența unui întreg grupaj de fotografii ale istoricului în diferite ipostaze cu sau fără dedicație (subl. ns.).

2. De studii balcanice.

Vezi Inst. de studii S-E-european, ctitorit în 1913, și care își începe activitatea la 1 ianuarie 1914 (vezi Actul de întemeiere semnat de N. Iorga, Gh. Murgoci și V. Pârvan), își mută sediul în toamna anului 1939 din str. Banu Mărăcine, 1, la o nouă adresă, pe Șoseaua Jianu (vezi parafele sigilare ale Institutului, în posesia D-nei T. Chemale).

D-ta, cu Dl. Bănescu³ și Coman⁴, trebuie să primiți la celelalte Institute pe Regele, care și-a amînat vizita acolo.

Nici Coman n-a fost invitat.

Dintre prieteni, Pană Buescu a putut veni numai după dorința sa fără invitație scrisă.

Unde vezi ofensa?

E întradevăr de desperat cînd în colaborațiile cele mai vechi, pot fi manifestări de nemulțumire pentru asemenea motive.

Primește, te rog, cele mai bune salutări,
ss/N. Iorga

---

3. Profesorul bizantinolog Nicolae Bănescu.

4. Profesorul Ioan Coman de la Facultatea de Teologie din București.